

"DAĞLIQ QARABAĞ MÜNAQİŞƏSİ GERİDƏ QALIB"

Üçtərəfli Moskva görüşləri diplomatik uğurlarımızın davam etdirildiyini göstərir

Otuz ilə yaxındır ki, Ermənistanın Azərbaycanın hərbitəvacüzü nəticəsində 20 faiz torpaqlarımız işğal altında saxlanılırdı. Xarici diasporlarının, erməni kilsəsinin dəstəyi ilə əsrlərdi Qədim türk torpaqlarında "Böyük Ermənistan" yaratmaq xəyyalları ilə yaşayan, ermənilər işğalçılıq siyasətlərini davam etdirir, "yeni ərazilər" işğal etmək iddialarını gizlətmirdilər. Beynəlxalq ictimaiyyət, beynəlxalq qurumlar isə nəinki onları cəzalandırmır. əksinə himayə edirdilər.

Azərbaycan hakimiyyəti uzun illər ərzində işğal altında qalan torpaqlarımızın beynəlxalq hüquq normaları çərçivəsində, dinc yolla qaytarılmasına çalışmasına baxmayaraq, Ermənistan rəhbərliyinin və onları himayə edənlərin pozucu qüvvələrin fəaliyyəti nəticəsində məsələnin dinc yolla həllinə nail olmaq mümkün olmurdu.

Yeni ərazilərin işğal edilməsi iddialarını gizlətməyən ermənilərin təxribatları ilə yanaşı, erməni siyasi qüvvələrinin təxribat xarakterli çıxışları nəhayət ki, səbr kasasını doldurdu. Təmas xəttinə yaxın yaşayış məntəqələrimizin, növbəti dəfə arteleriya atəşinə tutulmasından sonra, sentyabrın 27-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ali Baş Komandanımız İlham Əliyev Müzəffər silahlı qüvvələrimizə "İrəli" əmrini verdi.

44 gün sürən Vətən müharibəsi nəticəsində Ermənistan silahlı qüvvələri darmadağın edildi, 300-dən artıq yaşayış məntəqəmiz Ali Baş Komandanımızın rəhbərliyi ilə Ordumuz tərəfindən işğaldan azad edildi və Ermənistan rəhbərliyi noyabrın 9-dan 10-nuna keçən gecə Rusiya prezidenti Vladimir Putinin təşəbbüsü ilə kapitulyasiya aktına qol çəkməyə məcbur edildi. Razılaşma protokoluna görə erməni terrorçu qüvvələri işğal etdikləri digər ərazilərdən də çıxarıldı və Beynəlxalq səviyyədə tanınan ərazi bütövlüyümüz təmin olundu.

Razılaşma bəyanatının digər bəndlərinin möhkəmləndirilməsi məqsədilə yanvarın 11-də Moskvada Rusiya Prezidenti Vladimir Putin, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyan arasında üçtərəfli görüş keçirildi.

Görüşün məqsədi 2020-ci il noyabrın 10-da Dağlıq Qarabağa dair imzalanmış üçtərəfli bəyanatın reallaşdırılmasının gedişini, mövcud problemlərin aradan qaldırılmasına və regionda dinc həyatın qaydaya salınmasına dair sonrakı addımları birlikdə müzakirə etmək olub.

10 noyabr üçtərəfli bəyanatının videoformat şəklində imzalandığını və bununla bağlı təmasların telefon danışıqları ilə baş tutduğunu nəzərə alsaq, bu, Vətən Müharibəsində Azərbaycanın tarixi zəfəri və Ermənistanın hərbi kapitulyasiyasından sonra üç ölkə liderinin ilk birbaşa danışıqları idi.

Azərbaycan Rusiyanın tərəfdaşlıq və mehriban qonşuluq jestlərini qiymətləndirərək görüşdə iştiraka razılıq verib. Gö-

rüşün yekunu olaraq bölgədəki vəziyyətin inkişafına dair birgə bəyanat imzalanıb. Tərəflər 10 noyabr bəyanatının regiondakı bütün iqtisadi və nəqliyyat kommunikasiyalarının açılmasını nəzərdə tutan 9-cu bəndinin həyata keçirilməsinə dair üçtərəfli işçi qrupun yaradılması barədə razılıq əldə ediblər.

Azərbaycan, Ermənistan və Rusiyanın baş nazir müavinlərinin rəhbərlik edəcəyi işçi qrup yanvarın 30-dək ilk iclasını

keçirəcək, fəaliyyət istiqamətləri üzrə ekspert alt qrupları yaradacaqlar. Dövlət orqanlarının səlahiyyətli nümayəndələrindən təyin olunacaq ekspert alt qrupları bir ay ərzində layihələri, eləcə də onların icrası üçün lazımı resurs və tədbirlərin siyahılarını təqdim edəcəklər. İmzalanmış bəyanatdan da görünür ki, görüş Azərbaycanın maraqları çərçivəsindən kənara çıxmayıb.

Azərbaycan Respublikasının prezidenti İlham Əliyev Rusiyanın paytaxtı Moskva şəhərinə qalib ordunun Ali Baş Komandanı kimi səfər etdi. Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan isə boynu bükük, rəzil bir vəziyyətdə idi. Hərb meydanında qalib gələn Azərbaycan, diplomatik arenada da üstün mövqedə olduğunu, hər hası güzəştərə getməyəcəyini nümayiş etdirirdi.

Görüşdən sonra verdiy bəyanatda: **"Dağlıq Qarabağ münaqişəsi keçmişdə qalıb"** - deyən prezident İlham Əliyev daha sonra bidirdi ki, **"Regionun bundan sonrakı davamlı və təhlükəsiz inkişafını təmin etmək üçün görüş çox vacib idi. Biz nəticə əldə etmək, sentyabrda-noyabrda baş vermiş hadisələrə yekun vurmaq əzmindəyik"**.

Azərbaycan tərəfi qapalı görüşdə istədiyinə nail olub. Ortaq bəyanatın mətni - humanitar və kommunikasiya məsələləri ilə bağlı üçtərəfli işçi qrupunun yaradılması da bunu təsdiqləyir: Bakının şərtləri qəbul edilməsəydi, üçtərəfli əməkdaşlıq formatı olmayacaqdı.

Azərbaycan tərəfinin görüşdən əvvəl irəli sürdüyü və yeni bəyanatla təsbit olunmuş tələblər regional sabitliyi və təhlükəsizliyi möhkəmlətməyə xidmət edir. Bu, faktiki olaraq "Mehri dəhlizi" - Naxçıvana, daha sonra Türkiyəyə dəmir yolu-

nun açılması üzrə işlərin başlaması deməkdir. Açılacaq kommunikasiya xətləri "Şərqi-Qərb" nəqliyyat dəhlizinin tərkib hissəsi olacaq. Azərbaycanın quru yolla kommunikasiya əlaqələri pozulan Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə, həmçinin Türkiyə ilə əlaqələri güclənəcək, ölkəmizin geoiqtisadi əhəmiyyəti artacaq.

Prezident açılacaq kommunikasiya xətlərinin region ölkələrinin hamısı üçün əhəmiyyətini vurğulamaqla irəli sürdüyü altıtərəfli əməkdaşlıq formatı təklifinin qüvvədə olduğunu xatırlatmış oldu. Xüsusi qeyd etmək gərəkdir ki, Ermənistan müxalifəti və Rusiyadakı erməni lobbisi görüşün pozulmasına çalışırdı, Paşinyanı görüşə gəlməməyə çağırırdı. Paşinyan hökuməti də erməni cəmiyyətinin itmiş nüfuzunu bərpa etmək üçün Moskva danışıqlarında maksimum nəticə əldə etmək, bu, mümkün olmadıqda danışıqları pozmaq istəyirdi.

Görünən o idi ki, erməni diplomatiyası Minsk qrupu formatında danışıqların bərpasına çalışır, bu məqsədlə görüş barədə Fransa prezidenti Makrona xəbər sızdırılmış, görüşün Rusiyanın yarıməxfi şəkildə keçirmək cəhdləri əngəllənmişdi. Paşinyan administrasiyası kommunikasiya xətləri ilə bağlı Azərbaycanın təşəbbüsünün qarşısını almağa can atır, bunun əvəzinə 10 noyabrdan sonra ələ keçirilmiş erməni diversantlarının-terrorçularının azad olunması məsələsini qabardır.

Lakin bu cəhdlər heç bir sərəmə vermədi, Azərbaycan diplomatik danışıqlarda da bir daha üstünlük qazandı, danışıqların məcrasını öz istədiyi istiqamətə yönəltdi. Azərbaycan hərbi meydanında qazandığı zəfəri diplomatik masada, danışıqlar prosesində davam etdirir.

Paşinyanın iddiaları fonunda Moskva görüşünü Ermənistan üçün növbəti fiasko saymaq olar. Paşinyanın görüşdən sonra, "erməni anklavının statusu və diversant-terrorçularının azad olunması ilə bağlı", görüşdə heç bir nəticə əldə edə bilməməsindən razı qalmadığı mətbuatın gözündən qaçmadı. Hiss olunurdu ki, Ermənistan özü üçün uğursuz və nəticəsiz danışıqlarda iştirak etməyə məcburdur. Paşinyanın Minsk qrupu formatının bərpasına çalışması da bir nəticə verməyəcək.

Üçtərəfli Moskva görüşünün nəticələrini müharibə sonrası Ermənistanda və onlara himayədarlıq edən revanşist qüvvələrə vacib mesaj sayıla bilər.

**Hazırladı:
Rüstəm HACIYEV**